

Presentation Seniornet

18 april 2024

Björn Körlof

F.d. ledamot av riksdagen och f.d. GD FortF, SPF och
Pliktverket.

Ordf i Avd V i Kungl Krigsvetenskapsakademien

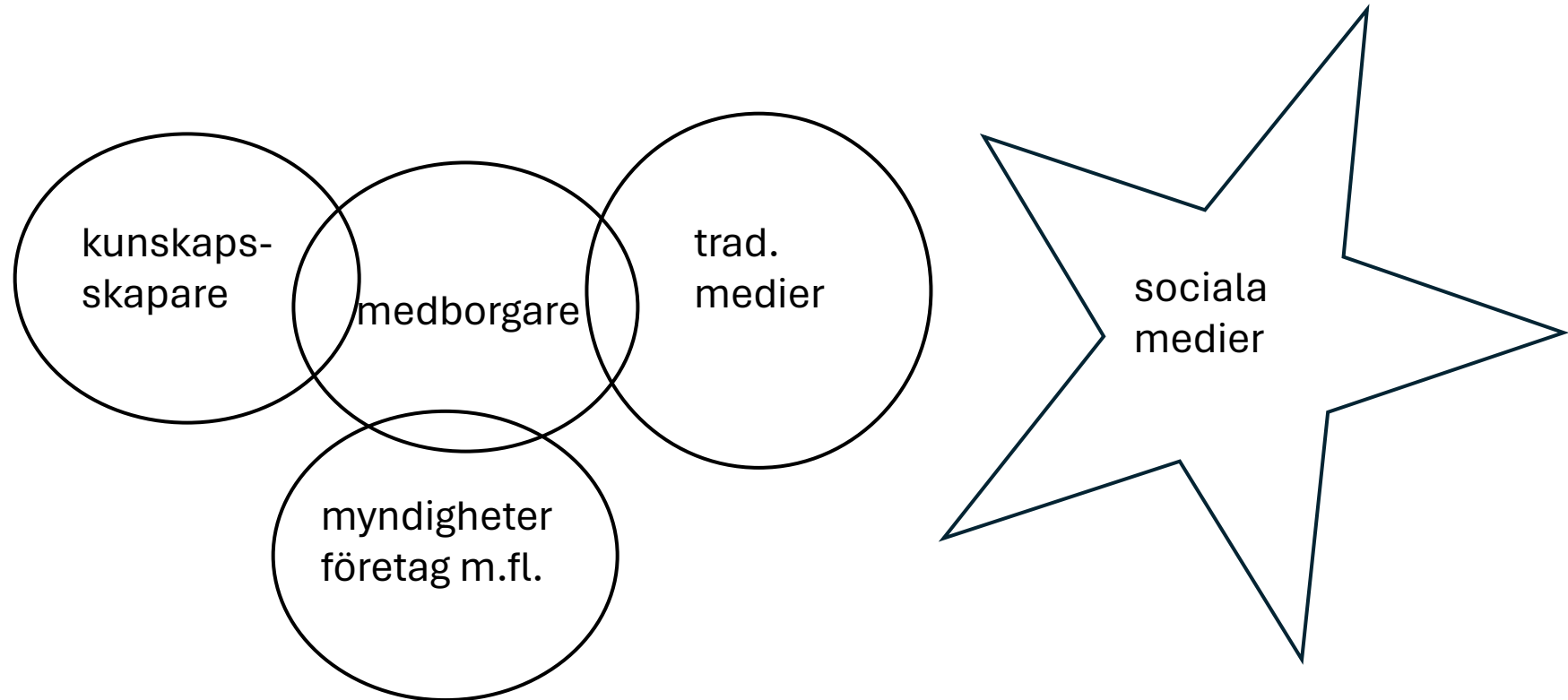
Upplägg av presentationen

- ❖ Några inledande ord om vikten av att hålla ordning på begreppen
- ❖ Samspelet om opinionsbildningen i en demokrati
- ❖ Kraven på myndigheter och medier
- ❖ Källkritik och några redskap som hjälp
- ❖ Vanliga metoder för att vilseleda
- ❖ Några korta reflektioner över medier och AI
- ❖ Några exempel på info som ”gått snett”

Några viktiga ord att hålla ordning på

- Information och kommunikation
- Meningsinnehåll (påstående) och sats (språklig form)
- Fakticitet och beskrivning
- Åskådligt och oåskådligt
- Empiri, tillförlitlighet och validitet
- Sant, falskt och sannolikt
- Trovärdighet

Aktörerna i opinionsbildningsprocessen

Kraven på myndigheter och medier

- Myndigheter ska lämna information
- SNABBT
- KORREKT
- FULLSTÄNDIGT
- Medier ska följa etiken om
- SANT
- RELEVANT
- NYTT
- KONSEKVENSNETRALT

Källkritik, några goda råd

- Varifrån kommer informationen
- Är detta en trovärdig informationsgivare
- Vilket medium har informationsgivaren använt
- Vad sägs i informationen
- Har detta sagts tidigare och av vem och hur
- Är informationen ”sensationell” eller ”skrämmande” (rykten)
- Hur är påannonsering och rubriksättning utformad
- Är det rimligt att fästa tilltro till vad som sägs (sannolikt, rimligt?)
- Kontrollera i andra källor
- Vad är typiskt för rykten och/eller konspirationsteorier

Vanliga metoder för att vilseleda

- Känslövädjan före förnuft
- Delvis sant, inte helt osannolikt
- Blandad information, helt korrekt och tillförlitlig information blandas med falsk information
- Avancerat språk ("vetenskaplighet") som inte "förklaras" godtagbart!
- Förfalskad (trovärdig) källa, t.ex. en myndighet, en organisation
- Återkommande "narrativ" (jfr reklam)
- Hotfull information
- Trovärdighetsundergrävande information
- Ändring av historien

Information, medier och AI

- Ny kraftfull desinformationsmöjlighet, genom snabb och mycket ” trovärdig ” information
- Bild- och röstmanipulation med hög originalitet
- Bilder från drönare med AI-manipulation är vanliga i Ukrainakriget
- Översättningskapacitet mellan olika språk med hög tillförlitlighet och samtidig programmerad desinformation
- Motmedel är bl.a. att AI är en snabb avslöjare av manipulerad AI-framställning (flera klumpiga ryska AI framställningar har kunnat avslöjas snabbt med hjälp av AI)

Exempel på information som ”spårat ur”

- **Tjernobyl**

Oklarheter om farlighet och åtgärder

- **Estonia**

- Informationsvacuum, alternativa förklaringar, misstro

- **Palmemordet**

- Motiv och alternativa spår. Misslyckad polisutredning och trassel vid rättegång

Tack för ordet!

Tid för diskussion och frågor